

SCRIPTA

Numéro Scripta : 7208

Auteur(s) : Henri II Plantagenêt, Angleterre (roi)

Bénéficiaire(s) : Jumièges, Saint-Pierre (abbaye)

Genre d'acte : charte

Authenticité : non suspect

Datation : [1172-1178]

Lieu d'émission : Rouen

Action juridique : confirmation

Langue du texte : latin

Analyse

Confirmation des biens de l'abbaye de Jumièges.

Tableau de la tradition

Éditions principales

- a. Du Monstier Arthur, *Neustria Pia seu de omnibus et singulis abbatibus et prioratibus totius Normanniae*, Rouen, J. Berthelin, 1663, p. 323-325.
- b. Dodsworth Roger, Dugdale William, *Monasticon Anglicanum, sive Pandectae coenobiorum Benedictinorum, Cluniacensium, Cisterciensium Carthusianorum..., de canonicis regularibus Augustinianis...*, Londres, Longman, Hurst, Rees, Orme & Brown, 1817-1830, 8 vol., t. 6, p. 1087-1088.
- c. Vernier Jules-Joseph, *Chartes de l'abbaye de Jumièges (v. 825-1204)*, Rouen-Paris, Lestringant-Picard (Société de l'histoire de Normandie), 1916, 2 vol., n° CXI, t. 2, p. 15-31.
- d. Berger Élie, Delisle Léopold, *Recueil des actes de Henri II, roi d'Angleterre et duc de Normandie concernant les provinces françaises et les affaires de France*, Paris, Imprimerie Nationale (Chartes et diplômes relatifs à l'histoire de France), 1916-1927, 3 vol., n° DXXXVII, t. 2, p. 91-95.

Dissertation critique

« 1172-1173 – 1178 » : sur la datation de cet acte, voir DELISLE/BERGER, Recueil des actes de Henri II, t. 2, p. 92. Cet acte, qui porte la formule *Dei gratia*, n'est pas antérieur à 1172-1173. Souscriptions de Richard du Hommet et de Gilles, évêque d'Évreux, morts tous deux en 1179 ; Henri II a repassé de Normandie en Angleterre en juillet 1178 et restait en Angleterre jusqu'au milieu d'avril 1180.

Texte établi d'après d

Henricus, Dei gratia rex Anglorum, et dux Normannorum et Aquitanorum, et comes Andegavorum, archiepiscopis, episcopis, abbatibus, comitibus, baronibus, justiciis, vicecomitibus et omnibus ministris et fidelibus suis totius Anglie et Normannie, salutem.

Sciatis me concessisse et presenti carta confirmasse ecclesie Beate Marie et Sancti Petri de Gemmetico, et monachis ibidem Deo servientibus, omnes elemosinas que eis rationabiliter date sunt, in ecclesiis et terris et decimis et in omnibus aliis rebus, scilicet : Ex dono Willelmi Rollonis filii, villam Gemmetici, cum ecclesiis et omnibus appendiciis ville, et aque decursum a loco qui dicitur Belinguetwit usque ad Josephessart, excepto quod domini Wiville, Anneville et Berville habent, usque ad filum aque, quantum terre eorum durant. Ewenvillam etiam cum

ecclesia et omnibus aliis appendiciis, et capellas de Tractu, Davidvillam, Durclerum cum ecclesia et omnibus aliis appendiciis, et terram ex integro usque ad Sanctum Martinum de Spineto, et ejusdem ville terciam partem cum tota ecclesia ; molendinum unum in Caudebec, Nutrivillam cum ecclesia et omnibus aliis appendiciis, et portum qui dicitur Tuuit cum ecclesia et villa ; Chileboum et Waniburgum cum ecclesiis et portu et theloneo, et quicquid ex his ad fiscum suum pertinebat, cum integritate aque ex parte terre monachorum, et graspeis, si forte capiatur ; haiam que adheret Brotonne, a vacaria usque ad haias, Goiacum, Warsiel, Carisi, Rouvrei, cum ecclesiis et omnibus appendiciis. Ex dono vero Roberti archiepiscopi Rothomagensis, assensu ducis Ricardi secundi, omnes consuetudines que ad ducatum pertinebant in Goiaco et Warsiel. Ex dono ducis Ricardi filii Willelmi filii Rollonis, Haretelvillam ; apud Hanisias octo hospitia, et in Gisiniaco viginti hospitia, cum ecclesia ejusdem ville et decimis, et in his duabus villis duas carrucatas terre ; Vimonasterium cum ecclesia et omnibus aliis appendiciis ; terram totam et nemus usque ad viam Asinariorum ; Cruptas cum ecclesia et omnibus aliis ville pertinentiis, exceptis duabus vavassoriis, et quartam partem de Mesnillo Renuardi ; boscum quod est inter Vimonasterium et Cruptas, et terram usque ad pontem de Vie, sicut via dividit que vadit ad Montem Sancti Michaelis ; Oysiacum et Vadum Fulmerii, cum ecclesiis illarum et aliis appendiciis, et Meisnillum quod est juxta villas illas ; apud Condé unam carrucatom terre. Ex dono autem secundi Ricardi, Pontem Arche cum ecclesia et omnibus ville appendiciis ; et ecclesiam de Dans cum tribus hospitiis ; et in Longa Villa, Altiz, cum ecclesia et omnibus aliis pertinentiis ; Cantalupum cum capella et aliis pertinentiis ; comparationes de Brovilla ; terciam partem omnium decimarum Sancti Marcelli et Sancti Justi ; ecclesiam de Turvilla, et totam terram ad ecclesiam pertinentem et decimas ville ; capellam de villa que dicitur Goiacus, et decimas ville que dicitur Altaria, et ejus que dicitur Grutiacus ; apud Rothomagum mansum pertinentem ad turrin Alwredi, cum ipsa turre, et duas domos juxta pratium Belli, et in suburbio ipsius civitatis ecclesiam Sancti Andree, cum virgulto et quatuor hospiciis ; molendinum unum apud Lillebonam ; Turovillam, cum ecclesia et omnibus aliis appendiciis ; boscum a portu qui dicitur Twit usque ad vallem Furneville ; ecclesiam de Coluncellis cum majori parte ville et decimarum ; Voiri, Escorces, Seranz, et quartam partem territorii de Trum ; ecclesiam de Poteria, vavassorias quas tenent de ecclesia Robertus de Ansgervilla, Robertus Sanson, Hugo de Urticato, Alanus de Falesia, Reign[er] Burdon, Girardus de Meisnillo, Gilo de Baillolo et alii in eadem provincia ; molendinum unum et dimidium juxta Coluncellas ; partem de Waipre, de Ulmeto, de Mannevilla ; ecclesiam de Manere, cum omnibus decimis, et unum vavassorem ; decimam septimanam civitatis Baiocarum et vicecomitatus Baiocassini ; juxta Cheus, molendinum unum, et quatuor salinas apud Huneflotum ; apud Divetam vel Waravillam, sedecim salis sextarios. Ex dono Roberti Bertranni, septem summas salis. Ex dono autem Radulfi comitis Ebroicensis, molendinum unum super fluvium qui vocatur Itun, cum uno arpento terre, et apud Gravigni hospitem unum ; apud Caburgum octo hospitia cum mariscis et suthulmum. Ex dono vero Cristiane de Lucerna eandem villam, cum ecclesia et aliis appendiciis, exceptis vavassoribus. Ex dono Turgoti, quicquid ipse habebat in Fridevilla, et apud Watetot tenementum Herberti de Sancto Albino. Ex dono regis Willelmi, in Anglia majorem partem insule Harengée, cum ecclesia, et decimas totius insule, exceptis decimis leguminis et avene in terra episcopi Wintoniensis, et in eadem insula saccam et socham et toll et team et infannethof, cum aliis omnibus consuetudinibus ; et apud Leugam juxta Sanctam Fidem, dimidiam hidam ; apud Wintrebornestrohe, ecclesiam et unam carrucatom terre et quinque hospites, cum decimis totius parrochie ; apud Chiwetonam, viginti duos hospites, et unam carrucatom terre in dominico, et ecclesiam cum decimis totius parrochie, et sex capellas de Amleberga, et de Peltona, et de Estona, et de Ferendona, et de Weletona. Et in Normannia, partem Pontis Altou, sicut Risle dividit, cum ecclesia et molendino ; et homines ejusdem ville quieti sunt ab omni consuetudine in leuca Brionie ; et duas acras et dimidiam prati inter Sanctam Mariam Prati et Sechanam ; terciam etiam partem de Madevilla, et medietatem de Trubevilla, cum ecclesia et decimis ; apud Malevillam et Parcum, ecclesiam et capellam, cum decimis et feodo quod tenet Hugo le Bigot ; apud Amundevillam, unam carrucatom terre, et ecclesiam Sancti Vedasti, cum decimis totius parrochie et cum boscho et viginti acras alodii in Belnaco, et tenementum Girardi et Walteri et Malgerii et Hugonis ; decimam etiam de feodo Galfridi. Ex dono Rogeri filii Ricardi, ecclesiam de Cothewart, cum decimis totius parrochie in bosco et plano, et dimidiam carrucatom terre, et boscum Druelle, cum decima molendini de Rosei ; ecclesiam de Bosco Berengarii, et decimas de Grosmeisnillo et de Brolio. Ex dono autem Reginaldi, Matill[idis] regine capellani, tenementum quod ipse habebat infra urbem Baiocarum et extra. Ex dono Gilleberti Crispini et Gilleberti Stricarii, quicquid ipsi habebant apud Hausvillam. Ex dono Willermi de Watevilla, ecclesiam de Croismara, cum tota decima in nundinis, in terris et in omnibus aliis rebus. Ex dono regis Henrici avi mei, silvulam que dicitur Dudela, et apud villam que dicitur Lura tredecim summas salis, et hospites qui custodiunt salinas. Quietantiam in omnibus portibus Anglie et Normannie, monachis et propriis servientibus suis, et rebus de dominico ecclesie. Pasnagium etiam quietum in omnibus forestis suis, et quietantiam

in tota Anglia et Normannia de omnibus rebus ad usagium ecclesie pertinentibus. Ex dono Thome filii Girardi, apud Bretevillam, decimas feodi sui, et quicquid tenebat apud Tostas, et apud Pontem Sancti Petri tenementum Bartholomei de Plaissicio. Ex dono Walonis, medietatem Scotarum juxta Rothomagum. Ex dono antecessorum Roberti de Bonesboz, molendinum de Cornevilla. Ex dono Alberti Divitis, villam que vocatur Donne Marie, cum ecclesia et omnibus aliis ville pertinentiis, et apud Paeriam partem quam in ea habebat ; apud Vernolium, domum unam quietam et alteram ad censum. Ex dono Willermi de Canvilla, ecclesiam de Hotot, cum decimis totius parrochie, et terram que dicitur sororis Osberti in eadem villa. Ex dono Radulfi et Gaufridi filii Gripponis partes duas decimarum de Winemervilla. Ex dono Roberti de Scacherlun, decimas feodi sui apud Flamenvillam. Ex dono Ascelini, decimam feodi sui apud Burrevillam. Ex dono Willermi de Foliniaco, decimam feodi sui in eadem villa. Ex dono Giroldi, ecclesiam de Puteolis, cum tercia parte decimarum, ecclesiam de Gauvilla, cum decimis totius parrochie. Ex dono Walteri de Anfrevilla, decimam feodi sui apud Miseri. Ex dono Willermi de Lunda, decimam Vallis Merdose. Ex dono Walteri de Belmes, decimam feodi sui apud Frollancurt et apud Warengervillam ; decimas omnes in parrochia Sancte Marie, et terciam partem decime in parrochia Sancti Petri ; apud Alnetum molendinum unum super stagnum Durcleri. Ex dono Baldrici de Bosco, terciam partem decimarum de Maseriis et de Bosco Rogeri. Apud Leireium, ex dono Roberti de Watevilla, sedecim solidos et unum arpentum vinee. Et ex dono Gilleberti Caletot, apud Buteilles, unum modium salis. Ex dono Radulfi filii Ricardi, decimam feodi sui apud Asprevillam. Ex dono Hugonis de Mara, XXX. solidos in suo molendino. Ex dono Ricardi de Morevilla, terram que vocatur Boscum Halduci juxta Nutrivillam. Quare volo et firmiter precipio quod predicta Gemmeticensis ecclesia et monachi ejusdem loci habeant et teneant omnes prenomatas elemosinas, cum omnibus pertinentiis suis, in bosco et plano, in pratis et pasturis, in aquis et molendinis, in vivariis et piscariis, in viis et semitis, et in omnibus aliis locis et aliis rebus ad illas pertinentibus, bene et in pace, libere et quiete, plenarie, integre et honorifice, cum omnibus libertatibus et liberis consuetudinibus suis.

Testibus : Rotrodo archiepiscopo Rothomagensi, Henrico Baiocensi, Egidio Ebroicensi episcopis, comite Willermo de Mandevilla, Ricardo de Humetis constabulario, Reginaldo de Curtenai, Roberto Marmion, Ricardo de Canvilla, Hugone de Creissi, Seihero de Quinci, Reginaldo de Paveilli, Willermo Malo Vicino, Ricardo de Vernone, Hugone de Laci, Hugone de Longo Campo, Roberto de Stutevilla, Alwredo de Sancto Martino, Gilleberto Malet, Girardo de Canvilla.

Apud Rothomagum.